

บทที่ 13 ปรัชญาการเมือง

การเมืองหมายถึงพฤติกรรมของคนในสังคม หรือความสัมพันธ์ของกลุ่มคนในสังคมซึ่งเกี่ยวข้องกับอำนาจและการปกครอง การเมืองเป็นสาขาหนึ่งของปรัชญาที่ตั้งแต่ปรัชญากรีกสมัยโบราณ ปรัชญาการเมืองประกอบด้วยหลักการ วิธีการ และจุดหมาย เหมือนกับปรัชญาสาขาอื่น ๆ

หลักการหรือพื้นฐานของการเมืองได้แก่ รัฐ ผู้ปกครองและแนวความคิดของผู้ปกครอง วิธีการได้แก่ พฤติกรรมทางการเมืองหรือการปกครอง อำนาจ และกฎต่าง ๆ จุดหมายคือความสุขของประชาชน หรือการสร้างสังคมที่ดีที่สุด การเมืองมักอ้างหลักปรัชญา 4 ประการคือ

1. ความแท้จริงที่สิ้นสุด ซึ่งเป็นหลักอภิปรัชญา โดยสรุปความเชื่อว่า จิตหรือ สสาร เป็นความจริง ขั้นสุดท้ายจึงกลายเป็นปรัชญา 2 แบบ คือจิตนิยมกับสสารนิยม ความเชื่อของปรัชญา 2 ระบบนี้แตกต่างกันอย่างตรงกันข้าม เช่น ปรัชญาจิตนิยม เชื่อว่าจิตสำคัญกว่าสสาร ความสุขทางจิตจึงสำคัญกว่าความสุขทางกาย เชื่อพระเจ้า และการเวียนว่ายตายเกิด ส่วนปรัชญาสสารนิยมเชื่อว่าสสารสำคัญกว่าจิต คนเราจะมีความสุขได้ด้วยการสนองความต้องการทางกายเท่านั้น และปฏิเสธเรื่องพระเจ้าและการเวียนว่ายตายเกิด เมื่อนำหลักปรัชญานี้มาใช้ในทางการเมือง วิธีการและจุดหมายของการเมืองจึงแตกต่างกันตามแนวของปรัชญาจิตนิยมและปรัชญาสสารนิยม

2. ธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งเป็นหลักปรัชญาที่กำหนดว่ามนุษย์ดีหรือชั่วมาแต่กำเนิด เท่าเทียมกันหรือไม่เท่าเทียมกันมาแต่กำเนิด รวมทั้งศึกษาความต้องการทางด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ด้วย ถ้าเชื่อว่ามนุษย์ดีและเท่าเทียมกันมาแต่กำเนิด วิธีการและจุดหมายของการเมืองก็เป็นแบบหนึ่ง ถ้าเชื่อว่ามนุษย์ชั่วและไม่เท่าเทียมกันมาแต่กำเนิด ก็กำหนดวิธีการและจุดหมายไปอีกแบบหนึ่ง ความเชื่อที่ว่าความต้องการทางจิตสำคัญกว่ากัน ก็ทำให้วิธีการและจุดหมายแตกต่างกันเช่นเดียวกัน

3. ความดีสูงสุด ซึ่งเป็นอุดมคติของจริยศาสตร์ ก็มีความเชื่อแตกต่างกันว่า ความสุขทางกายหรือความสุขทางจิตสำคัญกว่ากัน แต่ความดีสูงสุดทางจริยศาสตร์เป็นเรื่องส่วนบุคคลมากกว่าส่วนรวมในทางการเมืองจึงต้องการความดีที่สุด เพียงให้เป็นสังคมที่ดีที่สุด มีประชาชนเป็นคนต้องการตรงกัน

4. กำเนิดสังคม ซึ่งเป็นปรัชญาสังคมมีความเชื่อแตกต่างกันโดยสรุปเป็น 2 แบบ คือ เชื่อว่าสังคมหรือรัฐกิจเกิดขึ้นมีวิวัฒนาการมาเป็นขั้น ๆ หรือเกิดขึ้นเพราะทำสัญญาสังคมต่อกันไว้ระหว่างผู้ปกครองกับผู้ใต้ปกครอง ถ้าเชื่อเรื่องการวิวัฒนาการ ก็ใช้รูปแบบการปกครองที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นขั้น ๆ หรือเร่งความเปลี่ยนแปลงการปฏิวัติก็ได้ ถ้าเชื่อเรื่องสัญญาสังคมก็มักอ้างสัญญานั้นมากำหนดรูปแบบการปกครอง เป็นราชาธิปไตยบ้าง ประชาธิปไตยบ้าง ตามความเชื่อในสัญญาสังคมต่าง ๆ

ปรัชญาการเมืองของไทยสมัยโบราณ

การปกครองของไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยมาจนเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 แตกต่างจากการเมืองในสมัยปัจจุบันอย่างมาก ในสมัยนั้นมีเฉพาะการปกครอง ไม่มีการเมืองในความหมายปัจจุบันพระเจ้าแผ่นดินเป็นหัวหน้าผู้ปกครอง และทรงแต่งตั้งข้าราชการมีตำแหน่งลดหลั่นกันมาตามลำดับ การเปลี่ยนแปลงการปกครองในสมัยโบราณจึงเป็นเพียงการเปลี่ยนระบบราชการไม่ได้เปลี่ยนแปลงปรัชญาถึงขั้นพื้นฐาน ปรัชญาที่เด่นชัดในสมัยโบราณคือปรัชญาสังคม ซึ่งแสดงถึงความเชื่อพื้นฐานและลักษณะนิสัยของคนไทยมากกว่าปรัชญาการเมืองและปรัชญาเศรษฐกิจ แต่ปรัชญาสังคมนั้นได้ถูกนำมาใช้ในการปกครองและการทำมาหากินด้วย

โดยลักษณะนิสัย คนไทยรักอิสรภาพและเสรีภาพ รักพวกพ้องเผ่าพันธุ์ รักสงบ ไม่ชอบกักร้าว รุกรานมีความเป็นกันเองกับคนต่างถิ่นหรือต่างชาติ และชอบผสมกลมกลืน

การปกครองในสมัยสุโขทัย ตามที่สรุปได้จากประวัติศาสตร์และศิลาจารึก ปรากฏว่าใช้ระบบพ่อเมือง ซึ่งแตกต่างจากระบบการปกครองแบบเทวสิทธิ์ของขอมและของมอญ แสดงว่าไทยมีปรัชญาการปกครองเป็นของตนเอง

หลักการที่ยึดถือในสมัยนั้นพอจะสรุปได้ดังนี้คือ

1. ชาตินิยม จะเห็นได้จากการรวบรวมคนไทย การสร้างวัฒนธรรมใหม่ เช่น ประดิษฐ์อักษรไทย การไม่ยอมรับระบบการปกครองแบบขอม
2. ถือว่าประเทศคือครอบครัวใหญ่ ซึ่งเห็นความเชื่อแบบวิวัฒนาการของสังคม การปกครองจึงใช้ระบบพ่อเมือง หรือพ่อปกครองลูก
3. หลักธรรมในพระพุทธศาสนา เช่นหลักทศ 6 หรือหลักความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว และในสังคม จึงเกิดมีการอบรมสั่งสอนประชาชน และมีสุภาษิตต่างๆ เป็นอันมาก
4. หลักปรัชญานิยม เพราะมีความเชื่อเรื่องเทพเจ้าผู้คุ้มครองรักษาเมือง มีความเชื่อเรื่องบุญบาป และมุ่งพัฒนาประชาชนให้เป็นคนดีทางจริยธรรม

5. หลักการเอาตัวรอด ซึ่งรวมถึงหลักสันติภาพด้วย เช่น การผูกมิตรกับเจ้าเมืองอื่นที่เป็นคนไทยด้วยกัน ไม่ใช่การทำสงครามหักหาญกับประเทศที่ใหญ่กว่า แต่ใช้วิถีทางการทูตและการแทรกซึม หรือผสมกลมกลืน

จากหลักการดังกล่าวข้างต้น จึงใช้วิธีการที่พอสรุปได้ดังนี้คือ

1. วิธีพ้อปกครองลูก ไม่ใช่วิธีการเข้าขุนมูลนาย ประชาชนเดือดร้อนเรื่องอะไรร้องเรียนถึงผู้ปกครองได้โดยตรง

2. วิธีเผยแพร่เกียรติศัพท์คุณงามความดีเพื่อรวบรวมคนไทย ไม่ใช่กำลังรุกราน จึงมีคนไทยเข้าสวามิภักดิ์อย่างรวดเร็วตลอดลุ่มน้ำเจ้าพระยา จนถึงแหลมมลายู

3. วิธีตั้งรับไม่รุกราน เช่นการรบกับขุนสามชน และการประกาศเอกราชจากขอม

4. ใช้วิถีทางการทูตมากกว่าการทหาร เช่นมะกะโทพาพระธิดาหนีก็ตั้งให้เป็นพระเจ้าแผ่นดินมอญ กรุงศรีอยุธยายกทัพไปรุกราน ก็ขอสงบศึกและขอเมืองคืนแต่โดยดี

จุดหมายของการปกครองสรุปได้ว่าเป็นไปตามหลักปรัชญาการเมืองตะวันออกตามแนวพุทธศาสนา คือเพื่ออรรถประโยชน์ หิตะ ความเกื้อกูล และสุชะ ความสุขของประชาชนโดยส่วนรวม

ปรัชญาการปกครองแบบสุโขทัย แม้จะเป็นแบบที่ดี แต่ไม่อาจทนทานหรือต่อสู้กับปรัชญาการปกครองแบบใช้อ่านางได้ จึงคงอยู่ได้ไม่นานนัก ต้องถูกกลืนหายไป แต่ยังมีอิทธิพลแฝงอยู่ในปรัชญาการปกครองแบบใช้อ่านางเด็ดขาดของกรุงศรีอยุธยานั่นเอง

การปกครองของไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นแบบเทวสิทธิ์ซึ่งรับมาจากขอม จะเห็นได้จากคำนำหน้าพระเจ้าแผ่นดิน ใช้คำว่า พระ, พระเจ้า, พระพุทธเจ้า ไม่ใช่คำว่าพ่อขุน อย่างไรก็ตามในสมัยสุโขทัย มีการใช้ราชาศัพท์ ซึ่งแตกต่างจากคำที่ใช้กับสามัญชน แสดงว่ามีการแบ่งชนชั้นระหว่างผู้ปกครองกับผู้ใต้ปกครอง พระเจ้าแผ่นดินเป็นหัวหน้าสูงสุดของผู้ปกครอง ผู้ปกครองที่ลดหลั่นลงมามีทั้งพระราชวงศ์ และข้าราชการต่างๆ ที่มียศฐาบรรดาศักดิ์เป็นลำดับกัน นับเป็นการปกครองโดยระบบข้าราชการประจำโดยแท้ ระบบข้าราชการนี้มีวิวัฒนาการมาตามลำดับ จากการมีหัวหน้าฝ่ายทหาร และหัวหน้าฝ่ายพลเรือนจนถึงมีจุดสมมภ์เวียงวัง คลัง นา จากการไม่มีศักดินา จนถึงมีศักดินามากน้อยต่างกัน ระบบราชการจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม แต่ปรัชญาการปกครองไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปเลย

หลักการที่ยึดถือพอสรุปได้ดังนี้ คือ

1. สิทธิเทวสิทธิ์ หรือ อำนาจนิยม ถือว่าผู้ปกครองกับประชาชนไม่เท่าเทียมกัน ผู้ปกครองเป็นชนชั้นสูง มีกำเนิดมาจากสวรรค์ ได้รับสิทธิจากสวรรค์ให้มาปกครองคน ส่วนประชาชนมีกำเนิดมาต่าง ๆ กัน ซึ่งต่ำกว่าผู้ปกครองในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านกำเนิด ฐานะทาง

สังคม ในฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับสติปัญญา ตลอดจนคุณธรรม ประชาชนจึงเป็นเพียง “ไพร่บ้านพลเมือง” มีฐานะเป็นข้าแผ่นดินของผู้ปกครอง ส่วนผู้ปกครองเป็นเจ้าของแผ่นดิน เป็นเจ้าของประเทศทั้งประเทศ มีอำนาจจะมอบให้ใครครอบครองที่ดินส่วนใดก็ได้ และเพราะเหตุนี้เอง การปกครองจึงใช้อำนาจเด็ดขาด

2. หลักธรรมในพุทธศาสนา มีการนำหลักธรรมในพุทธศาสนา เช่น ทศวิเศษธรรม และพรหมวิหารธรรมมาใช้สนับสนุนการปกครองแต่การจะใช้หรือไม่ และใช้มากี่ชิ้นขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้ปกครองแต่ละท่าน

3. หลักปรัชญานิยมยังคงใช้สืบเนื่องมา แต่ได้ปรับปรุงหลักปรัชญาให้สนับสนุนการปกครองแบบราชาธิปไตย

4. หลักการเอาตัวรอด หรือหลักเอกราช ถ้าสามารถเอาตัวรอดโดยมีความสูญเสีย น้อยที่สุด ก็ใช้หลักการอันนั้น ในบางครั้งเอาตัวรอดไม่ได้ ก็กู้เอกราชได้ในเวลาอันรวดเร็ว ตามคำกล่าวที่ว่า “กรุงศรีอยุธยาไม่สิ้นคนดี”

วิธีการที่ใช้ในการปกครองพอสรุปได้ดังนี้

1. ใช้ศักดิ์ และอำนาจในการปกครอง มีการแต่งตั้งข้าราชการให้มีบรรดาศักดิ์ และศักดินาสองต่ำต่าง ๆ กัน เพื่อให้ทำหน้าที่ต่างพระเนตรพระกรรณของพระเจ้าแผ่นดิน

2. ใช้ทั้งวิธีทางการทูต และการทหารในการเอาตัวรอด หรือการรักษาเอกราช เช่น ทำการผูกมิตรกับประเทศหนึ่ง เมื่อต้องทำสงครามกับอีกประเทศหนึ่ง และการทำสงครามก็ใช้ทั้งสงครามกองโจรและสงครามแบบเผชิญหน้า

จุดหมายของการปกครองอาจสรุปได้ดังนี้คือ

1. เพื่อผดุงศักดิ์ และอำนาจของราชวงศ์แต่ละราชวงศ์
2. เพื่อรักษาเอกราช และเอกราชิตรอด
3. เพื่อความผาสุกของพสกนิกร

ปรัชญาการปกครองในสมัยกรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นมีลักษณะคล้ายกรุงศรีอยุธยา แต่เน้นหนักในเรื่องการเอาตัวรอด การฟื้นฟูศิลปวิทยา และพยายามสร้างสังคมให้ทัดเทียมนานาอารยประเทศ จึงได้มีการปรับปรุงระบบราชการ ปรับปรุงวัฒนธรรมและระเบียบสังคม และวัดการศึกษาเพื่อปวงชน

ปรัชญาการเมืองของไทยสมัยปัจจุบัน

ดร.นิพนธ์ ศศิธร ได้เสนอสมมติฐานเกี่ยวกับสังคมไทยปัจจุบันไว้ 9 ประการ คือ :-
สภาพสังคมไทยมีลักษณะเป็น

- 1) วงดนตรีไทยไม่มีวาทยากร
- 2) สังคมไทยผู้ใหญ่ น้อยมาก
- 3) สังคมไทยนิยมบุคคล หรือส่วนตัวเป็นหลักสำคัญ
- 4) สังคมไทยนิยมดูเจตนามากกว่าผลที่บังเกิด
- 5) สังคมไทยมีทัศนคติเชิงรับมากกว่าเชิงรุก
- 6) สังคมไทยนิยมปฏิบัติ มากกว่าอุดมการณ์
- 7) สังคมไทยขาดเหตุการณ์กระตุ้นให้ต้องการผู้นำอย่างแท้จริง
- 8) สังคมไทยมีภาวะผู้นำต่อเนื่องอยู่ด้วย
- 9) สังคมไทยเป็นสังคมเปิดเพื่อการเลือกสรร

การเมืองของสังคมไทยมีลักษณะเป็นประชาธิปไตยในรูปแบบที่ต่างคนต่างทำได้ตามใจ แต่มีอุปสรรคในด้านการระดมสมาชิกในสังคม สังคมไทยมีหลักปรัชญาสำคัญคือ “การรู้จักรักษาตัวรอด” ซึ่งเป็นนโยบายทั้งภายในและต่างประเทศของชาติไทยมานานแล้ว

มีผู้กล่าวว่า ประเทศไทยกับประเทศตะวันตกไม่เหมือนกันทางปรัชญาการปกครองหรืออุดมการณ์ทางการเมืองและพื้นฐานทางสังคม ดังนั้น การปกครองของไทยจึงคล้อยตามคุณค่าทางสังคมของชาติไทยมากกว่าจะเป็นการนำเอาระบอบการปกครองแบบตะวันตกเข้ามาใช้โดยมิได้ปรับปรุงให้เข้ากับสังคมไทย

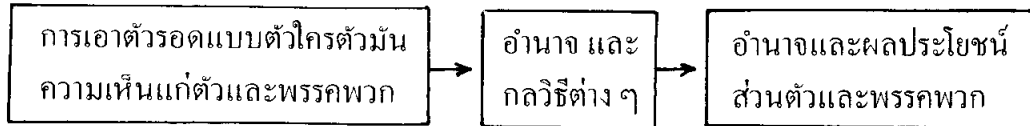
เพราะเหตุนี้เอง การปกครองของไทยจึงเป็นประชาธิปไตยแบบไทย ๆ การที่คนนำปรัชญาหรืออุดมการณ์ทางการเมืองและการปกครองของตะวันตกมาใช้เป็นผลให้คุณค่าทางสังคมบางอย่างที่ประชาชนชาวไทยเคยมี ได้เลือนลางหายไป คุณค่าทางการเมืองและการเมืองบางประการที่ดีของไทยได้รับความสนใจไม่เพียงพอ ผลก็คือประเทศไทยไม่มีอุดมการณ์ หรือปรัชญาทางการเมืองและการปกครองที่แน่นอนนับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี พ.ศ.2475 ทั้งนี้ก็เพราะว่า การเมืองไทยมีวงจรรออยู่เพียงการแก่งแย่งชิงอำนาจระหว่างฝ่ายกลุ่มผู้นำในคณะราษฎร และมีการแก่งแย่งชิงอำนาจระหว่างฝ่ายทหาร และฝ่ายพลเรือนก่อให้เกิดความไม่แน่นอนและไม่มั่นคงทางการเมืองขึ้น เมื่อฝ่ายพลเรือนถูกผลักดันออกจากราชการเมือง ผู้นำฝ่ายทหารเองก็แก่งแย่งอำนาจการปกครองในยุคต่อมา โดยมีฝ่ายพลเรือนอยู่รอกนอก

ในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยของไทยเท่าที่ผ่านมา อุดมการณ์ และปรัชญาประชาธิปไตย ควรจะเกิดขึ้นกับประชาชนโดยทั่วไป และประชาชนชาวไทยกลับไม่ชอบยุ่งกับการเมือง เพราะถือว่าเป็นเรื่องของรัฐบาล หน้าที่ของประชาชนก็เป็นผู้อยู่ในโอวาทของรัฐบาล

นอกจากนั้น ชนชั้นนำที่จะนำประเทศไปสู่ประชาธิปไตย คือ ปัญญาชน ซึ่งเป็นชนชั้นกลางนิยมเป็นข้าราชการ จึงทำให้ข้าราชการมีบทบาทมากกว่าผู้อื่น ประชาธิปไตยจึงขึ้นอยู่กับผู้นำทางการบริหารแต่พวกเดียว

สำหรับพรรคการเมืองอันเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเมืองระบอบประชาธิปไตย ก็ตั้งขึ้นมาเกือบไม่มีปรัชญาหรืออุดมการณ์ทางการเมืองเสียเลย ถ้าดูนโยบายและอุดมการณ์ของพรรคการเมืองต่าง ๆ ที่ผ่านมาจะเห็นได้ทันทีว่า ส่วนใหญ่ตั้งพรรคขึ้นมาเพื่อแสวงหาประโยชน์ให้พรรคพวก นักการเมืองเองก็แสวงหาประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ยอมตนเป็นเครื่องมือฝ่ายบริหาร ย้ายพรรคที่สังกัดอยู่โดยไม่คำนึงถึงนโยบายพรรค

ปรัชญาการเมืองของไทยยุคประชาธิปไตยถ้าเขียนเป็นรูปแผนภูมิจะได้ดังนี้ :-

ปรัชญาการเมืองแบบพระศรีอารีย์

คนไทยที่นับถือพระพุทธศาสนา ย่อมจะได้ยินได้ฟัง เรื่องสังกมพระศรีอารีย์ และ พุทธทำนายกันไม่มากก็น้อย พุทธทำนายที่มีผู้อ้างถึงเสมอ ๆ นั้น มีอยู่ว่า

ในปลายอายุของพระพุทธศาสนา จะเข้าสู่ยุคมฤคสัญญัญญี มีแต่การรบราฆ่ากัน เบียดเบียนกัน จะเกิดสิ่งมหัศจรรย์ ที่เรียกกันว่า

“กระเบื้องจะเฟื่องฟูลอย, น้ำเต้าน้อยจะถอยจม, ผู้ดีจะเดินตรอก, ชั้ครอกจะเดินถนน” และบังเกิดยุคใหม่ คือยุคพระศรีอารีย์ หรือ ยุคพระศรีอารีย์เมตไตรย (แปลว่า ยุคของเชื้อสายผู้มีเมตตาอันประเสริฐยิ่ง) ยุคนี้ มนุษยชาติจะอยู่ร่วมกันด้วยความเมตตาปรานี ระหว่างกัน มีดินกลปพฤกษ์เกิดขึ้น 4 มุมเมือง มีความอุดมสมบูรณ์ และมีความสุขทั่วหน้ากัน

นายปรีดี พนมยงค์ ตีความพุทธทำนายว่า “ยุคมฤคสัญญัญญี เป็นอุปมา สำหรับสังกมมนุษย์ที่มีระบบกดขี่ เบียดเบียน พวกที่เบียดเบียนได้แก่ “น้ำเต้าน้อย” หรือที่สมมติอันว่า “ผู้ดี” (ฝ่ายปกครอง) เพราะเป็นคนจำนวนน้อยของสังกมมนุษย์ พวกถูกเบียดเบียน อุปมาเหมือน “กระเบื้อง” เพราะมีน้ำหนักมาก เนื่องจากเป็น “คนส่วนมาก” ของสังกมมนุษย์ (ประชาชนผู้ถูกปกครอง)

เมื่อระบบกดขี่หมดไปแล้ว สังคมมนุษย์ ก็จะเข้าสู่ระบบที่ไม่มีกีดเบียดเบียน ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของยุคพระศรีอารีย์เมตไตรย ที่มนุษยชาติอยู่ร่วมกัน ด้วยความเมตตาปรานี ผลแห่งการนั้นจะทำให้บุคคลมีความเสมอภาคกัน ในทุกกรณี

นายปรีดี พนมยงค์ ได้กล่าวว่า การต่อสู้กับการเบียดเบียนของสมาชิกส่วนมาก ของสังกมอาจเป็นวิธีสันติ เช่นปัจจุบัน คือวิธีรัฐสภาชนิตที่ประชาธิปไตยสมบูรณ์ ที่ไม่ขึ้นอยู่กับ

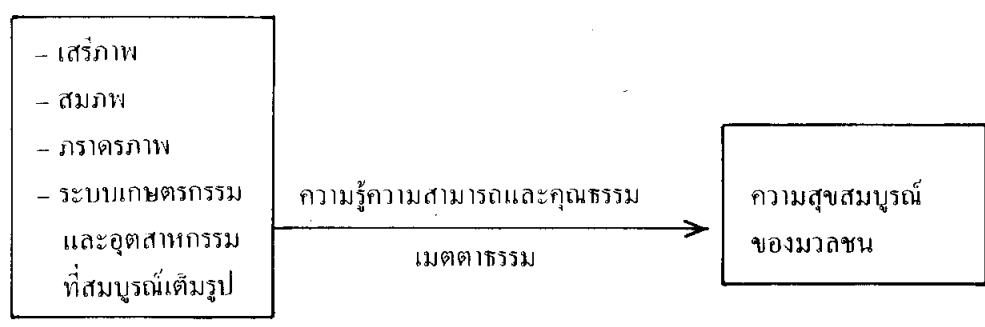
การประนีประนอมของคนในสังคม และกล่าวเพียงว่า ในยุคพระศรีอริยเมตไตรยนั้นไม่มีความหมายแตกต่างกัน ในฐานะดำรงชีวิต ไม่มีความแตกต่างกันในการทำงานทางสมองกับกำลังกาย ตลอดจนไม่มีความแตกต่างระหว่างผู้ที่อยู่ในชนบทกับในเมือง

การตีความของนายปรดี พนมยงค์ ดูเหมือนจะมุ่งไปที่ สังคมแบบสังคมนิยม และสังคมนิยมวินสต์ ซึ่งคนไทยบางคนเชื่อว่า เป็นอย่างเดียวกับสังคมยุคพระศรีอริยเมตไตรย แต่พุทธท่านายนั้น เรตตีความได้อีกแนวหนึ่ง คือ เป็นการเปลี่ยนแปลงของสังคมทั่วโลก เมื่อประชาชนของสังคมทั่วโลก เพิ่มขึ้นอย่างไม่หยุดยั้ง จึงต้องต่อสู้ดิ้นรน แข่งแย้งกันทำมาหากินมากขึ้น แต่อาจแก้ไขได้โดยระบอบการปกครอง แบบประชาธิปไตย คือมีประชาชนเป็นใหญ่ เพื่อแก้ไขสภาพของสังคมที่คนแก่งแย่งกันทำมาหากิน และเบียดเบียนกัน โดยไร้ศีลธรรม-จรรยา เพื่อแก้ไขการที่คนเห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้กับคนทุกระดับชั้น การปกครองในระบอบประชาธิปไตยน่าจะจัดเป็นยุคพระศรีอริยเมตไตรย เพราะทำให้คนมีความเสมอภาคในทุกกรณีตามความเหมาะสม

ฉะนั้น จึงไม่จำเป็นเสมอไปที่จะตีความพุทธท่านายในทางให้ร้ายแก่ตัวบุคคล ในทางแบ่งแยกชนชั้น และการต่อสู้ทางชนชั้น โดยเฉพาะสังคมไทย เป็นสังคมที่สามารถปรับตัวได้ตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา เช่น หลักเมตตาธรรม และกฎแห่งความเป็นอนิจจัง ระบบสังคมและการปกครองของไทยจึงอาจเข้าสู่ยุคประชาธิปไตยแบบไทย ๆ และเข้าสู่ยุคพระศรีอารีย์ ในลักษณะของรัฐสวัสดิการ ที่มีกรปกครองในระบอบสังคมนิยมประชาธิปไตยตามพุทธท่านาย ที่พระอรรถกถาจารย์กล่าวไว้

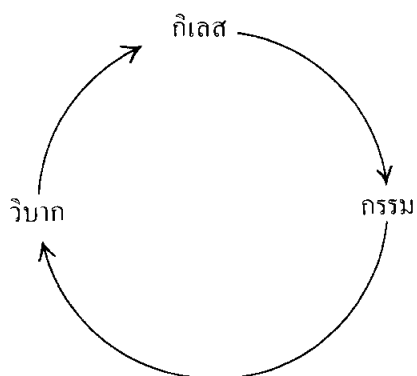
อย่างไรก็ตาม ปรัชญาการเมือง แบบยุคพระศรีอริยเมตไตรย พอจะเขียนเป็นแผนภูมิ ได้ดังนี้ :-

แผนภูมิแสดงปรัชญาการเมืองแบบยุคพระศรีอริยเมตไตรย

กฎแห่งความอนิจจัง

ของคน

ของสังขม

